

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» О. В. Тодошцака
(наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Джерела:

1. Human Rights and Peacekeeping. University of peace. URL: <https://www.peaceopstraining.org/courses/human-rights-and-peacekeeping/preview/>
2. What is peacekeeping. URL: <https://peacekeeping.un.org/en/what-is-peacekeeping>
3. Principles of peacekeeping. URL: <https://peacekeeping.un.org/en/principles-of-peacekeeping>.

Ключові слова: ООН, миротворчі операції, збройні конфлікти, права людини, захист прав людини.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Ківалова Тетяна Сергіївна.

Редченко Ярослав Олександрович
аспірант кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ В МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ АРБІТРАЖАХ

У сучасному світі, де цифрові технології швидко впроваджуються у всі сфери економічної діяльності, питання використання цифрових валют набуло важливості в контексті міжнародних

інвестиційних арбітражів. Ці арбітражі, що традиційно вирішують спори між інвесторами та державами, тепер мають адаптуватися до нових викликів, які виникають через застосування цифрових валют та цифрових активів. Це створює як нові можливості для інвесторів, так і правові ризики, з якими міжнародне арбітражне право поки що стикається вперше.

Використання цифрових валют у міжнародних інвестиційних арбітражах стало предметом численних правових дискусій через зростаючу роль цифрових валют у світовій економіці. Цифрові валюти, наприклад, такі як Bitcoin, Ethereum, активно використовуються не лише в особистих інвестиціях, але й у міждержавних транзакціях і міжнародних інвестиційних проєктах. Проте відсутність єдиного правового статусу цифрових валют у різних країнах створює низку правових викликів у сфері міжнародного інвестиційного арбітражу. Це змушує звертатися до аналізу існуючого законодавства, судових рішень і нормативних актів для вивчення цієї проблематики та пошуку ефективних рішень.

Одна з ключових проблем у використанні цифрових валют у міжнародних інвестиційних арбітражах полягає в невизначеності їхнього правового статусу на міжнародному рівні. Наприклад, у Сполучених Штатах криптовалюти були визнані товаром (commodity) на рівні Комісії з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC) [1], що відображено у рішеннях щодо регулювання криптовалютних бірж і транзакцій. У Європейському Союзі законодавство щодо цифрових валют ще

розвивається, та формується єдина законодавча база, завдяки закону MiCA (Markets in Crypto Assets) [2], водночас у Китаї використання криптовалют для фінансових операцій заборонено, що підкреслює значну різницю в підходах до регулювання в різних юрисдикціях.

Юрисдикційні питання також викликають складності у випадках арбітражів за участю цифрових валют. Цифрові валюти є децентралізованими та не прив'язані до конкретної держави, що створює правову невизначеність щодо того, яке право застосовувати в разі спору. Наприклад, арбітражні інституції можуть стикатися з проблемою визначення, яка юрисдикція має компетенцію щодо спору, якщо інвестор з однієї країни використовує криптовалюту для інвестування в проєкт в іншій країні. Це питання було частково висвітлено в арбітражних рішеннях Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів (ICSID) [3], де розглядалися випадки транскордонних інвестицій, пов'язаних із цифровими активами.

Проблема ідентифікації сторін також стає ключовим викликом у використанні цифрових валюту міжнародних арбітражах. Оскільки транзакції в них часто є анонімними або псевдоанонімними, це ускладнює процес встановлення фактичних власників активів. Наприклад, у ряді справ, пов'язаних із відмиванням грошей через цифрові валюти, національні суди США та Європейського Союзу стикалися з труднощами в ідентифікації сторін через використання анонімних криптовалютних гаманців. Це викликає проблеми не лише у кримінальних

справах, але й у цивільних і арбітражних спорах, де важливо ідентифікувати інвесторів і підтвердити їхні права власності на цифрові активи.

Регуляторна невизначеність щодо цифрових валют також є значним бар'єром у використанні криптовалют у міжнародних арбітражах. Країни по-різному підходять до питання регулювання криптовалютних транзакцій і активів. Наприклад, у Швейцарії створено сприятливе середовище для розвитку криптоактивів через прийняття Закону про технології розподіленого реєстру (DLT), який забезпечує правову визначеність для інвесторів, що використовують криптовалюту. Водночас у таких країнах, як Індія, регулювання криптовалют залишається невизначеним, що ускладнює вирішення спорів за участю інвесторів, які використовують цифрові активи.

Технологічні аспекти, такі як захист і безпека блокчейн-технологій, також стають важливим питанням у міжнародних інвестиційних арбітражах. Хоча блокчейн-технології забезпечують високу ступінь прозорості та захисту даних, існують ризики хакерських атак або втрати доступу до криптовалют через втрату приватних ключів. Це питання стало предметом дискусій у справі Mt. Gox, де в результаті хакерської атаки було втрачено значну кількість Bitcoin.. У контексті арбітражних спорів технологічні збої можуть ускладнити виконання рішень, оскільки сторони можуть втратити доступ до своїх цифрових активів або не мати можливості підтвердити право власності.

Ще однією проблемою є питання законності використання цифрових валют у міжнародних

транзакціях. Деякі країни та регулятори висловлюють побоювання, що криптовалюти можуть використовуватися для незаконної діяльності, зокрема відмивання грошей або фінансування тероризму. Наприклад, у Сполучених Штатах діє Закон про боротьбу з відмиванням грошей (AML), який зобов'язує фінансові установи відслідковувати транзакції, що проводяться в криптовалютах. Це створює додаткові зобов'язання для сторін у міжнародних арбітражах, які повинні підтвердити законність походження своїх криптовалютних активів.

Захист прав інвесторів також є важливим питанням у використанні криптовалют у міжнародних арбітражах. Відсутність чітких нормативних актів може обмежити можливості інвесторів захищати свої права у випадках, коли їхні цифрові активи піддаються ризикам. Наприклад, у випадку банкрутства бірж криптовалют, як це сталося з QuadrigaCX у Канаді, інвестори не змогли повернути свої цифрові активи через відсутність чіткого регулювання захисту прав на криптоактиви [4]. Це підкреслює необхідність розробки спеціальних механізмів захисту інвесторів у сфері цифрових активів.

Іншою складністю є виконання арбітражних рішень, що стосуються криптовалют. У традиційних арбітражних спорах існують механізми виконання рішень через національні суди та інші органи. Однак у випадку з криптовалютами, які зберігаються на децентралізованих гаманцях, арешт або конфіскація активів може бути практично неможливою. Це питання стало актуальним у справі Bitfinex, коли

регулятори не змогли арештувати активи через їхнє зберігання на приватних гаманцях. Це підкреслює необхідність розробки нових правових механізмів для забезпечення виконання арбітражних рішень, пов'язаних із криптовалютами.

Ураховуючи вищезазначені проблеми, важливо звернути увагу на можливі шляхи вирішення цих питань. Перш за все, гармонізація регулювання криптовалют на міжнародному рівні могла б забезпечити більшу передбачуваність для сторін у міжнародних інвестиційних арбітражах. Такі організації, як Міжнародний валютний фонд та Організація економічного співробітництва та розвитку, можуть відігравати ключову роль у розробці міжнародних стандартів щодо використання криптовалют у транскордонних інвестиціях. Це також дозволить зменшити ризики, пов'язані з юрисдикційними питаннями та ідентифікацією сторін.

Освіта арбітрів у сфері криптовалют і блокчейн-технологій є ще одним важливим кроком. Арбітри, які розглядають спори, пов'язані з цифровими активами, повинні мати глибокі знання не тільки в галузі права, але й у технологічних аспектах криптовалют. Це дозволить ефективно вирішувати спори і враховувати специфіку цифрових активів, зокрема питання волатильності та безпеки блокчейн-транзакцій. Навчальні програми для арбітрів можуть сприяти підвищенню їхньої компетентності у вирішенні спорів, пов'язаних з криптовалютами.

Окремої уваги заслуговує питання правової визначеності смарт-контрактів, які активно

використовуються у сфері криптовалютних транзакцій. Смарт-контракти є автоматизованими програмами, які виконуються на основі блокчейн-технологій і можуть використовуватися для виконання договірних зобов'язань у рамках міжнародних арбітражів. Проте їхній правовий статус ще не повністю визначений у багатьох юрисдикціях, що створює правову невизначеність. Наприклад, у Європейському Союзі питання смарт-контрактів поки що розглядається в рамках регуляторних ініціатив щодо ринку криптоактивів. [5]

Ще однією важливою проблемою є питання конфіскації цифрових активів у процесі виконання арбітражних рішень. У випадку з криптовалютами конфіскація може бути технічно складною через відсутність централізованого контролю над активами. Наприклад, у справі Bitgrail італійські регулятори зіткнулися з труднощами в арешті криптоактивів через технічні обмеження блокчейн-системи. Це підкреслює необхідність розробки нових правових механізмів для забезпечення ефективного виконання рішень, пов'язаних з криптовалютами.

Таким чином, використання цифрових валют у міжнародних інвестиційних арбітражах супроводжується численними викликами, що потребують комплексного підходу до їхнього вирішення. Юрисдикційні питання, проблеми ідентифікації, економічна волатильність, технологічні ризики та відсутність правових механізмів виконання рішень є лише частиною проблем, що постають перед сторонами у таких спорах. Однак розвиток міжнародного законодавства, освітні програми для арбітрів і створення єдиних

правових стандартів можуть сприяти ефективному вирішенню спорів у сфері цифрових активів і забезпечити захист прав інвесторів у цьому новому, швидкозмінному економічному середовищі.

Джерела:

1. В США створили управління для контролю над криптовалютами

URL:<https://www.ukr.net/ru/news/details/technologies/92451592.html>

2. Technical Standards specifying certain requirements of Markets in Crypto Assets Regulation(MiCA)

URL:<https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-01/ESMA35->

[18723302761619_Consultation_Paper_on_the_draft_guidelines_on_reverse_solicitation_under_MiCA.pdf?utm_source=coinspaidmedia&utm_medium=referral&utm_campaign=crypto-may-be-recognized-financial-instruments-eu](https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-01/ESMA35-18723302761619_Consultation_Paper_on_the_draft_guidelines_on_reverse_solicitation_under_MiCA.pdf?utm_source=coinspaidmedia&utm_medium=referral&utm_campaign=crypto-may-be-recognized-financial-instruments-eu)

3. Cryptocurrencies in International Investment Law: The Dawn of a New Era of Protected Investments under Article 25 of the ICSID Convention? URL: <https://www.electronicpublications.org/stuff/952>

4. Канадська провінція просить співзасновника QuadrigaCX пояснити своє багатство в New Order URL:<https://www.coindesk.com/uk/policy/2024/03/28/canadian-province-asks-quadrigacx-co-founder-to-explain-his-wealth-in-new-order/>

5. Що таке смарт-контракт у блокчейні та як він працює? URL: <https://blog.whitebit.com/uk/about-smart-contracts/>

Ключові слова: цифрові валюти, міжнародний арбітраж, правова невизначеність, криптоактиви, юрисдикція.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Бехруз Хаширатулла Набієвич.

Джевага-Третьякова Світлана Юріївна
аспірант кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ ГРОШЕЙ: : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Проблема відмивання грошей становить один з найнебезпечніших викликів сталому розвитку світового співтовариства та серйозну загрозу стабільності та цілісності світової економіки та фінансових систем, оскільки дозволяє злочинним організаціям та окремим особам отримувати прибуток від незаконної діяльності, не ризикуючи бути викритим чи покараним. Глобалізація зіграла значну роль у сприянні діяльності з відмивання грошей, надаючи нові можливості для злочинної діяльності шляхом використання лазівок у світовій фінансовій системі. Одним із найважливіших способів, якими

ГОНЧАРУК Д.Р.

Права людини та застосування штучного інтелекту у військових цілях 249

ФАСІЙ А.В.

Міжнародні стандарти охорони та захисту права на психічне здоров'я в умовах збройних конфліктів 255

ЧЕРНЯВСЬКИЙ М.В.

Роль миротворчих операцій ООН у забезпеченні безпеки та захисті прав людини під час збройних конфліктів 263

РЕДЧЕНКО Я.О.

Проблематика використання цифрових валют в міжнародних інвестиційних арбітражах 268

ДЖЕВАГА-ТРЕТЬЯКОВА С.Ю.

Правове регулювання протидії відмиванню грошей: європейський контекст 276

Секція № 4**Регіональні механізми захисту прав людини****СУРІЛОВА О.О.**

Простір свободи, безпеки, правосуддя ЄС: двадцятип'ятирічний досвід та нові виклики 284

КАЛАШЛІНСЬКА М.В.

Досвід Любліна у захисті прав людини під час кризи біженців: поведінкові чинники 290

БІРЮКОВ Р.М.

Європол як структура обміну даними в рамках міжнародного поліцейського співробітництва в Європі 296

МІЩЕНКО І.В.

Дія права ЄС у часі: регламентація та прецедентна практика 301

СЛАВКО А.С.

Рада Європи і перехідне правосуддя: у пошуках стандартів 305

АКІМЕНКО Ю.Ю.

Розвиток економічних та соціальних прав людини у контексті функціонування внутрішнього ринку ЄС 313

БЄЛОГУБОВА О.О.

Обмежувальні заходи у зовнішній політиці ЄС у відповідь на серйозні порушення прав людини 318

ДРОНОВ В.Ю.

Право на повагу до приватного та сімейного життя в африканській системі захисту прав людини 322

ВОЙТОВУСН Р.Р.

Ways to improve mechanisms for realization of state policy in the field of informational rights protection 326